

MÄNTYHARJUN YHTENÄISKOULUN

PELASTUSSUUNNITELMA

**SAIRAALANTIE 4
52700 MÄNTYHARJU
09.01.2017**

Pelastussuunnitelman sisältö

Kiinteistön perustiedot, rakenne, henkilöstö ja kiinteistössä oleva muu toiminta

1. Ennakoitavat vaaratilanteet
2. Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi
3. Poistumis- ja suojautumismahdollisuudet sekä sammutus- ja pelastustehtävien järjestelyt
4. Turvallisuushenkilöstö
5. Tarvittava materiaali
6. Ohjeet erilaisia ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten
7. Pelastussuunnitelmasta tiedottaminen

YHTENÄISKOULUN PELASTUSSUUNNITELMA

Kiinteistön perustiedot:

MÄNTYHARJUN YHTEISNÄISKOULU (vuosiluokat 0-9)
SAIRAALANTIE 4
52700 MÄNTYHARJU

Kylä: Kyttälä
Tila: 42:42

Kiinteistön rakenne ja henkilöstö:

Rakennusvuosi: 2011 Koulu
1995 Liikuntasali

Suojaustaso 2, tavanomaiset alkusammutusvälineet ja automaattinen paloilmoin.
Sähköpääkeskus sijaitsee väestönsuojassa. Ilmastointi kytketään pois päältä tuulikaapeissa olevista säätimistä.

Rakennuksia tontilla: kaksi (2)

Portaita/kerroksia: 1 / 1

Luokkahuoneita: 23, pienryhmätilat 6

Henkilömäärä: Opettajia ja koulunkäyntiavustajia	n. 60
Oppilaita	n. 500
Muu henkilöstö	n. 10

Koulukiinteistössä oleva muu toiminta:

- Iltapäivätoimintaa joka koulupäivä klo 13-16 (liikuntasali, musiikkiluokka, kotitalousluokka, esiopetustilat, kansalaisopisto)
- Kansalaisopiston toimintaa teknisen työn tiloissa, musiikki-, kotitalous- ja tekstiilityöluokissa, sekä salissa iltaisin ja viikonloppuisin
- Muu ilta- ja viikonlopputoiminta: Salivuorot
- Esikoululaisten aikataulu klo 6.45-

1. ENNAKOITAVAT VAARATILANTEET

- Tulipalo
- Vesivahinko
- Onnettomuus tai sairauskohtaus
- Räjähdyksivaara
- Kaasuvaara
- Pommiuhkaus
- Psykkisesti sairas henkilö
- Varkaus- tai ryöstötilanne
- Säteilysvaara

2. TOIMENPITEET VAARATILANTEIDEN EHKÄISEMISEKSI

ESTÄ VAHINGON MAHDOLLISUUS, OTA HUOMIOON SEURAAVAT ASIAT:

- Pidä työpaikkasi järjestys hyvänä.
- Tyhjännä jätteet niille kuuluviin kannellisiin astioihin.
- Ilmoita sähkölaitteissa ilmenevät viat kunnossapidosta vastaavalle.
- Jos mahdollista, poista vioittunut laite verkosta.

- Sammuta virta sähkölaitteista työpäivän päätyttyä.
- Tupakointi ei ole sallittu koulun alueella.
- Tultu on tehtävä valvontasuunnitelmaa noudattaen.

MUITA TURVALLISUUTEEN VAIKUTTAVIA ASIOITA:

- Mikäli havaitset palo- tai työturvallisuuteen liittyviä vaaroja, pyri itse korjaamaan tilanne.
- Ellei valtuutesi riitä - ota yhteys esimiehesi.
- Työpaikan asioista julkisuuteen tiedottaa:
Rehtori tai oma esimiehesi.
- Tiedotusvälineiden yhteydenotot ohjataan suoraan rehtorille.
- Avaimen kadotessa, ota heti yhteyttä rehtoriin.
- Jaetuista koulun avaimista on luettelo kunnantalolla. Sääntönä pidetään, että avainta ei lainata. Jos esimerkiksi oppilaan pitää päästä tiettyyn lukittuun huoneeseen, opettaja ei lainaa avainta, vaan käy itse avaamassa oven.
- Tutustu oppilaitoksen turvajärjestelyihin ja pelastussuunnitelmaan sekä siihen liittyviin pohjapiirustuksiin.

3. POISTUMIS- JA SUOJAUTUMISMAHDOLLISUUDET SEKÄ SAMMUTUS- JA PELASTUSTEHTÄVIEN JÄRJESTELYT

Poistumistiet on merkitty tämän suunnitelman liitteenä olevaan koulun pohjapiirustukseen. Piirustukseen on merkitty myös alkusammutuskaluston sijoituspaikat, paloilmotuspainikkeet ja ensiapukaappien paikat. Puhelin sijaitsee henkilökunnan taukotilassa.

4. TURVALLISUUSHENKILÖSTÖ

Tehtävä	Nimi	Puhelin
Turvallisuus-johtaja	Kimmo Tanttu, rehtori	040 505 9563
Apulaisturvallisuus-johtajat:	Kati Hämäläinen	044 7707 237
	Tiina Niskala	040 533 9458
1. Valvoja:	Leena Ikonen	044 770 7233
	Anne Häkkänen (punainen siipi)	040 565 3892
2. Valvoja:	Vesa Tirri	044 770 7293
	Ulla Teittinen (vihreä siipi)	044 7707 292

3. Valvoja: Jari Loimula 044 770 7294
Tiina Niskala 040 533 9458
(hallintotilat + liikuntasali)
4. Valvoja: Anne Raaska 040 552 6452
(esikoulun tilat)
5. Valvoja: Teknisen työn opettaja
(teknisen työn luokka)

Väestönsuojanhoitajat: Pekka Heikkilä 040 0929 884

Muu turvallisuushenkilöstö (mm. ensiapu- ja sammutustaitoiset)

Tuija Hyyryläinen 040 730 3481
Anne Raaska 040 552 6452
Satu Laakkonen
Susanna Lehtinen
Kimmo Tantt 040 505 9563

Jos nimetty valvoja ei ole paikalla, siirtyvät tehtävät hänen sijaiselleen.

TYÖPAIKKATURVALLISUUS

Työpaikan turvallisuussuunnittelua ja -toimintaa johtaa turvallisuusjohtaja tai työvuorossa oleva turvallisuusvalvoja, joiden apuna ovat turvallisuusryhmän jäsenet. Turvallisuusryhmän kokoonpano:

- rehtori: turvallisuusjohtaja
- apulaisturvallisuusjohtaja
- turvallisuusvalvojat (katso kohta 4) 1-5
- suojanhoitaja
- muu turvallisuushenkilöstö (pelastajat ja ensiavunantajat)

Turvallisuusryhmän tehtävänä on sen omalla työpaikalla tapahtuneiden onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja seurausten välitön torjunta.

Turvallisuusryhmä on tarkoitettu toimimaan ensisijaisesti omalla työpaikalla.

Mäntyharjun Yhtenäiskoulun henkilökunnan kuukausikokouksissa on 10.1.2012 alkaen käsitelty pelastussuunnitelmaa ja tiedotettu toimintaohjeista, joissa huomioidaan henkilökunnan vastuu turvallisuudesta.

Jos nimetty henkilö ei ole paikalla, siirtyvät tehtävät hänen sijaiselleen.

TURVALLISUUSVALVOJAN TEHTÄVÄT

1. Perusvalmiudessa

Johtaa oman vastuualueensa palontorjunta-, ensiapu- ja pelastustoimintaa ja sen kehittämistä. Valvoa muita annettuja turvallisuusmääräyksiä ja toimintaohjeita.

Tarkistaa määräjain vastuualueensa työturvallisuus, ensiapu- ja pelastusvalmius, alkusammutusvalmius ja kulunvalvonta. Valvoa, että työpaikan turvallisuuselimestä on ajan tasalla olevat hälytysohjeet ja valmiudet valmiuden kohottamiseen ja toimeenpanoon.

2. Valmiuden kohottamisvaiheessa

Välittää henkilöstölle annetut käskyt ja ilmoitukset. Johtaa vastuualueensa siirtymistä tehostettuun valmiuteen. Tarkistaa käytettävissä oleva henkilöstö. Tarkistaa toimintaohjeiden riittävyys. Jos tulipalouhka on koholla, pitää pääpainon poistumisessa. Tarkistaa koulutuksellinen valmius. Johtaa toimialueensa saattamista suojelukuntoon: palokuorman keventäminen, alkusammutusvälineiden ja suojaopasteiden lisääminen. Varmistaa koneiden ja laitteiden toiminnan alasajo, suojaamis- ja korjaamismahdollisuudet. Valvoa suojelusta annettujen käskyjen ja ohjeiden noudattamista. Työpaikan suojaaminen ja tiivistäminen.

3. Täysvalmiudessa

Johtaa hälytystilanteessa suojaamistoimenpiteitä. Tarkistaa hälytyksen perillemeno. Valvoa järjestyksen säilymistä. Valvoa toiminnan lopetus, koneiden peittäminen, ikkunoiden ja ovien sulkeminen. Varmistaa evakointitilanteessa, ettei työpaikalle jää ketään. Ilmoittaa työpaikan tilasta esimiehelle.

Jos nimetty turvallisuusvalvoja ei ole paikalla, siirtyvät tehtävät hänen sijaiselleen.

TURVALLISUUSRYHMÄN TEHTÄVÄT

- Alkusammutusvälineiden tarkastus.
- Alkusammutusvälineiden on oltava kunnossa ja merkityillä paikoillaan.
- Sammuttimille on oltava esteetön pääsy.
- Sammuttimien käytön ja sijainnin opastus.
- Uusien työntekijöiden opastus paloturvallisuusseikoissa.
- Tulityöpaikan valvonta (teknisen työn tilat).
- Varapoistumisteiden tarkastus.
- Varapoistumisteiden on oltava auki.
- Hätäpoistumisvalojen on oltava kunnossa.
- Siisteydestä ja järjestyksestä huolehtiminen.
- Kaasupullot oikeilla paikoilla.
- Syttyvät nesteet omassa varastossaan.
- Sähkökeskusten ympärillä 80 cm vapaata tilaa.
- Ovien, ikkunoiden ja palo-ovien sulkemisen järjestäminen.
- Työpaikan valvojan on oltava selvillä alueellaan työskentelevistä

- henkilöistä.
- Hälytystapauksissa työpaikan valvoja kokoaa alueellaan työskentelevät henkilöt kokoontumispaikalle.
  - Jokaisen on tiedettävä kokoontumispaikka (koulun hiekkakenttä tai terveyskeskuksen puoleinen parkkipaikka) (Talvella, jos koululaiset eivät voi palata koululle, kokoontumispaikalta siirrytään kouluruokalaan ja lukion tiloihin).
  - Kokoontumispaikalta ei saa poistua ilman lupaa.
  - Työpaikan valvoja suorittaa henkilölaskun ja
  - Ilmoittaa viranomaisille puuttuvat henkilöt.

TURVALLISUUSRYHMÄN TEHTÄVÄT TULIPALON SATTUESSA

- Pelastus ja ensiapu.
- Alkusammutus.
- Hälytys palolaitokselle ja muille sidosryhmille:
  - Turvallisuusjohtaja ja muut ryhmän jäsenet
  - Oma henkilökunta
  - Jälkivahinkojen torjuntaa suorittavat yritykset
- Henkilökunnan ja asiakkaiden ohjaus kokoontumispaikalle.
- Viranomaisten opastus ja informointi.
- **Ilmastoinnin poiskytkentä !!!**
- Sähkönsyötön katkaisu (tapauskohtaisesti).
- Palon leviämisen estäminen.
  - Tilaan johtavien ovien ja ikkunoiden sulkeminen.
  - Palo-ovien sulkeminen.
- Jälkivahinkojen torjunta aloitetaan välittömästi.
  - Suojaus. Siirrot. Kaluston hankinta.
- Palokunnan apuna toimiminen sammutustyön johtajan ohjeiden mukaan.
- Palontorjuntavälineiden toiminnan testaaminen.

Jos nimetty turvallisuusvalvoja ei ole paikalla, siirtyvät tehtävät hänen sijaiselleen.

5. TARVITTAVA MATERIAALI

VÄESTÖNSUOJA

Sijainti: Pohjakerroksessa

Suojaluokka: K

Suojapaikkoja: 114

Pinta-ala: 95,5 neliometriä

Väestönsuojan tyhjentäminen ja kuntoon laitto poikkeusoloissa:

Tavarat tyhjenetään pohjakerroksessa ulos.

Tarvittava materiaali, kuten vesiastiat, kuivakäymälät yms. säilytetään VSS-tiloissa.

Muu VSS-materiaali on suojassa (lukitut kaapit).

Ohjeita siirryttäessä tehostettuun suojelutoimintaan:

1. Suojanvalvoja ja apulainen vastaavat suojan kunnostamisesta. Heidän on tunnettava tilapäissuojan kunnostussuunnitelma. Lisäksi suojanvalvoja vastaa kurin, järjestyksen ja siisteyden säilymisestä suojassa.
2. Suoja tyhjenetään sinne normaalioloissa varastoidusta tai muuten kerääntyneestä tavarasta suojalle laaditun tyhjennyssuunnitelman mukaisesti.
3. Kulkuaukot tarkastetaan ja lisäsuojataan esim. hiekkasäkeillä.
4. Käymäläastiat (15 muovipussia / käymälä) jaetaan kuivakäymälätiloihin. Jos käymälätiloja ei ole seinillä eristetty, tehdään se nyt. Materiaalina voidaan käyttää levyä tai verhoa.
5. Kaikki ilmastointiventtiilit tarkistetaan. Venttiilejä on myös vesi-, viemäri- ja mahdollisissa lämpöputkissa.
6. Varavesisäiliöt puhdistetaan ja täytetään. Yleensä varavesisäiliöön on johdettu letku vesijohtoverkosta; jos näin ei ole, letku on hankittava tai vesi kannettava säiliöihin. Jos on suihkuhuone, siellä olevat suihkut ja suojan pesualtaat tarkistetaan. Vettä on varattava vähintään 30 litraa henkilöä kohti.
7. Lattia- ja kokoajakaivojen kannet poistetaan, kaivot puhdistetaan ja niiden toiminta kokeillaan laskemalla niihin vettä.
8. Normaaliolojen ilmanvaihtoaukot tarkastetaan ja tarvittaessa tukitaan.
9. Tarkistetaan mahdollisten varavoimakoneiden ja ilmanvaihtolaitteiden kunto.
10. Selvitetään, missä ovat suojan sähkölaitteiden päävarokkeet ja tarkistetaan:
  - valaisimet ja varalamput
  - katkaisimien toiminta
  - seinäkoskettimien kunto
11. Selvitetään, missä ovat antenni- ja puhelinkytkinasiat; ellei niitä ole, on ne laitettava suojaan. Varmistutaan, että puhelin on kiinteistön omin toimenpitein mahdollista kytkeä puhelinverkkoon. Varmistutaan, että puhelinnumero on tiedossa kunnan viranomaisilla (vältä soittoja

poikkeusoloissa).

12. Suoja varustetaan suojaan kuuluvilla varusteilla (pelastus-, sammutus-, puhdistus- ja ensiapuvälineillä).

13. Suojan tilat jaetaan ennakolta tehdyn suunnitelman mukaisesti oleskelualueisiin ja toimintapaikkoihin (naiset/miehet, suojeluelimet, työpaikkojen henkilöstö, asiakkaat). Jokaista suojattavaa henkilöä varten on oleskelupaikka, jossa on myös mukana olevat henkilökohtaiset tavarat, lääkkeet ja säilyvät elintarvikkeet.

14. Suojassa on oltava tarpeellinen määrä istuimia, pöytiä sekä kaksi/kolmikerroksiset sängyt noin kolmasosalle suojaan tulevasta henkilöstöstä. Lisäksi on suojaan hankittava poikkeusoloja varten erilaisia välineitä ja tarvikkeita, jotka tekevät mahdolliseksi oleskella siellä pitemmänkin ajan, mm. viihdytysvälineitä.

15. Varavalaistuksen toiminta tarkastetaan.

16. Kulkuteille ja käytäviin kiinnitetään kilvet, jotka osoittavat tien suojaan.

6. OHJEET ERILAISIA ONNETTOMUUS-, VAARA- JA VAHINKOTILANTEITA VARTEN

Yhteystiedot:

Yleinen hätänumero	112
Etelä-Savon ensineuvo	015-211 411 (24h/vrk)
Taksi	0400 706 579
Myrkytystietokeskus	09- 471 977
Varanumero	09- 4711
Koulun kiinteistönhoitajat	
Kari Ikonen	040 075 3830
Klo 16.00-22.00	044 285 7510
muuna aikana vesilaitos	040 065 5311
Sähkö- ja	

lämpöviat: vesilaitos

040 065 5311

Vesilaitoksen

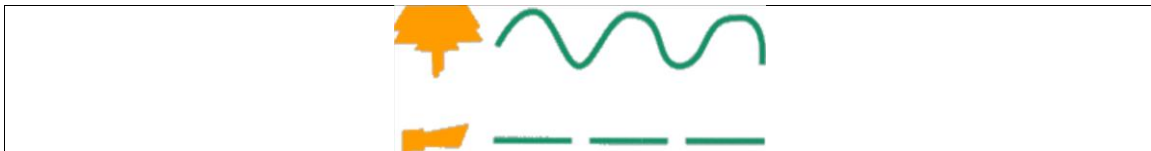
vikailmoitukset: Ali Tiimonen

040 065 5311

YLEINEN VAARAMERKKI

Yleinen hälytysmerkki on yhtäjaksoinen nouseva ja laskeva sireeniääni tai torvi- ja pillityyppisellä hälyttimellä annettuja lyhyitä äänimerkkejä tai hälytys, jonka viranomainen antaa kaiuttimella. Tasainen yhtämittainen sireeniääni on palohälytys, joka aiheuttaa toimia vain palokunnalle.

Yleinen vaaramerkki tarkoittaa väestöä uhkaavaa välitöntä vaaraa. Yhtäjaksoisesti nouseva ja laskeva äänimerkki tai viranomaisen kuuluttama varoitus.

Yleinen vaaramerkki

Toimi näin kuultuasi yleisen vaaramerkin:

- **Siirry sisälle. Pysy sisällä.**
- **Sulje ovet, ikkunat, tuuletusaukot ja ilmastointilaitteet.**
- **Avaa radio ja odota rauhallisesti ohjeita.**
- **Vältä puhelimen käyttöä etteivät linjat tukkeudu.**
- **Älä poistu alueelta ilman viranomaisten kehotusta ettet joutuisi vaaraan matkalla.**

*****

Vaara ohi-merkki on yhtämittainen, tasainen äänimerkki.

Se on ilmoitus siitä, että uhka tai vaara on ohi.

TULIPALO

- **Pelasta** ja varoita muita vaarasta (sisäinen hälyttäminen). Huolehdi, että kaikki pääsevät turvaan (kokoontumispaikka).
- **Sammuta** lähimmällä alkusammuttimella.
- **Hälytä** palokunta numerosta 112.
- **Rajoita** paloa sulkemalla ovet, luukut ja ilmastointi
- **Opasta** ja järjestä palokunnalle esteetön pääsy kohteeseen.

Luokasta poistuminen:

Opettajat ohjaavat kukin oman ryhmänsä turvallista reittiä nopeasti mutta ryntäilemättä kokoontumispaikkaan. Opettaja kulkee viimeisenä.
Luokasta lähdetäessä suljetaan ikkunat ja ovi.

Kokoontumispaikka :

Koulun hiekkakenttä / terveyskeskuksen puoleinen parkkipaikka

Poistumisharjoitukset pidetty:

18.5.2012	14.9.2012	19.3.2014	18.03.16	
-----------	-----------	-----------	----------	--

Muu henkilöstölle järjestetty koulutus:

Soita hätänumeroon 112

- **Jos voit, soita hätänumeroon aina itse, jotta varmistut tiedon perillemenosta.**
- **Kerro mitä on tapahtunut ja ilmoita tarkka osoite ja kunta.**
- **Vastaa sinulle esitettäviin kysymyksiin.**
- **Toimi sinulle annettujen ohjeiden mukaan.**
- **Lopeta puhelu, vasta kun saat luvan.**

Kuulutus tehdään keskusradiolla.

Kuulutus palon sattuessa:

Huomio, huomio! Tässä puhuu rehtori. Koulun ruokalassa on syttynyt tulipalo. Kaikki koulussa olevat poistuvat rakennuksesta välittömästi sovittuihin kokoontumispaikkoihin (koulun hiekkakenttä/ terveyskeskuksen puoleinen parkkipaikka). Opettajat johtavat luokkansa ripeästi, mutta ryntäilemättä sovittua reittiä. Kokoontumispaikalta ei kukaan saa poistua ilman lupaa. Tämä ei ole harjoitus. Toistan. Kaikki koulussa olevat poistuvat rakennuksesta välittömästi sovittuihin kokoontumispaikkoihin koulun pihalle.

Ilmanvaihtokeskuksen hätäkytkimellä suljetaan ilmastointi.

Tiedottaminen: Tulipalosta tiedotusvälineille tiedottamisesta vastaa palolaitos.

ONNETTOMUUS TAI SAIRAUSKOHTAUS

Selvitä, mitä on tapahtunut, jaa tarvittaessa tehtäviä.

Pelasta hengenvaarassa olevat, estä lisäonnettomuudet.

Anna hätäensiapu

- turvaa hengitys ja verenkierto
- ehkäise sokki ja tyrehdytä verenvuoto

Hälytä apua yleisestä hätänumerosta 112.

- Jos voit, soita hätänumeroon aina itse, jotta varmistut tiedon perillemenosta.
- Kerro mitä on tapahtunut ja ilmoita tarkka osoite ja kunta.
- Vastaa sinulle esitettäviin kysymyksiin.
- Toimi sinulle annettujen ohjeiden mukaan.
- Lopeta puhelu, vasta kun saat luvan.

Ilmoita asiasta oppilaiden vanhemmille, rehtorille ja luokanvalvojille.

Mäntyharjun hyvinvointiasema   044 7707 303

Etelä-Savon ensineuvo   015-211 411   (24h/vrk)

Taksi   0400 706 579

Myrkytystietokeskus   09-471 977
varanumero   09-4711

KAASUVAARA

Vaarallisia kaasuja on varastoituna etenkin kemikaaliliikenteen satamiin, josta ne kuljetetaan eri puolille Suomea. Varsinkin kemianteollisuus ja kemiallinen metsäteollisuus käyttävät suuria määriä vaarallisia kemikaaleja. Esimerkiksi happea, ammoniakkaa ja rikkidioksidia kuljetetaan nesteytettyinä paineastioissa tai säiliövaunuissa.

Normaalisti kuljetuksissa riskit ovat varsin pienet, koska säiliöt ovat kestäviä ja tiiviitä. Säiliöiden täytön ja huollon, liikenneonnettomuuden tai tulipalon yhteydessä voi kuitenkin syntyä kaasuvaaratilanteita. Tuulen suunnasta ja voimakkuudesta riippuen kaasuvuodon vaikutukset voivat ulottua useiden kilometrien päähän onnettomuuspaikasta.

Vaaralliset kaasut voivat olla värittömiä. Onnettomuuspaikalla kaasu voi erottua sumuisena pilvenä, mutta tuulen mukana kulkeutuessaan se muuttuu nopeasti näkymättömäksi. Teollisuuskaasut tunnistaa yleensä jo pieninä pitoisuuksina pistävästä hajusta.

Kaasuvaaran syntyminen pyritään estämään tarkastuksilla, turvajärjestelmillä, käyttöohjeilla, henkilöstön koulutuksella ja suunnittelemalla entistä turvallisempia rakenteita ja laitteita.

Puhelinluetteloissa on hätänumerosivuilla toimintaohjeet kaasuvaaran varalta. Kunnissa on varauduttu siirtämään väestöä tarvittaessa pois vaara-alueelta. Uhanalaisissa kunnissa on vielä tehostettu hälytysjärjestelmää. Vaarallisia aineita käsittelevät tehtaat ovat myös antaneet lähiympäristön asukkaille ohjeita onnettomuuksien varalle sekä kouluttaneet ja varustaneet suojeluhenkilöstöä.

Kaasuvaaratilanteessa annetaan yleinen hälytysmerkki ja toimitaan sen mukaisesti.

Lisäksi, jos olet sisätiloissa

- Ja tunnet kaasun hajua, hengitä kostean vaatteen läpi.
- Kuuntele radiota.
- Jos olet ulkona, etkä pääse sisälle, poistu kaasun alta sivutuuleen.
- Pyri korkeimpaan maastonkohtaan.
- Suojaa hengitystä kostealla vaatteella, ruoholla, turpeella tai sammalella.

Suojautuminen myrkyllisiltä kaasuilta

Jos ilmaan päässyt myrkyllinen aine aiheuttaa ihmisille vaaran, viranomaiset antavat yleisen hälytysmerkin. Hälyttämiseen käytetään kiinteää hälytysjärjestelmää tai liikkuvia hälyttämiä.

Vaarallisilta kaasuilta suojaudutaan menemällä sisätiloihin. Väestönsuojoiin ei pidä mennä. Tyynellä ilmalla ja hyvin heikossa tuulessa kaasupilvi pysyy lähellä maan pintaa ja painuu alaviin paikkoihin ja rakennusten kellareihin. Kaasu tunkeutuu sisätiloihin hitaasti, mikäli ilmastointilaitteet pysäytetään ja ikkunat ja ovet suljetaan tiiviisti.

Asuinhuoneiston ilma vaihtuu normaalisti kerran tunnissa tai kahdessa. Jos kaasupäästö kestää enintään puoli tuntia ja huoneet tuuletetaan hyvin sen jälkeen, ihmiset saavat sisällä 5 -10 % ulkona saatavasta annoksesta. Huoneen ilmanvaihtoa voi hidastaa sulkemalla väliovet, tukkimalla poistohormien venttiilit ja teippaamalla ikkunoiden ja ovien raot. Jos vuotokohta on lähellä ja raskas kaasupilvi matelee maanpinnassa, ylimmissä kerroksissa on paras suoja.

Palokunta tutkii vaara-alueen ja tiedottaa tilanteen kehittymisestä. Se antaa suojautumisohjeita ja kertoo, milloin myrkkypilvi on haihtunut ja huonetilat voidaan tuulettaa. Viranomaiset kertovat myös, millaisten oireiden ilmaantuessa pitää mennä terveyskeskukseen. Tiedottamiseen käytetään liikkuvia tai kiinteitä kaiuttimia. Tarvittaessa onnettomuusalueen radioasemat lähettävät viranomaisten tiedotteita.

Jos esimerkiksi kemikaalikuljetuksessa tapahtuu onnettomuus ja sisälle suojautuminen ei riitä, viranomaiset määräävät asukkaat siirtymään nopeasti pois kaasuvaara-alueelta. Tämä niin sanottu suojaväistö on lyhytaikainen evakuointitoimenpide ja se edellyttää väestön välitöntä alueelta lähtemistä.

VAARALLISIA KAASUJA

Kloori

Kloori on pistävänhajuinen, hengenvaarallinen, ilmaa raskaampi kaasu, joka on suurina pitoisuuksina kellertävää. Klooria käytetään yleisesti desinfiointiaineena vesilaitoksissa ja uimahalleissa. Kloori ärsyttää ja syövyttää silmiä, ihoa ja erityisesti hengityselimiä aiheuttaen pysyvän vammautumisen. Nestemäinen kloori voi aiheuttaa paleltumisvammoja. Kloorin ja ilman seos ei räjähdä, mutta kaasumaisten hiilivetyjen ja kloorin seos on räjähtävä.

Ammoniakki

Ammoniakki on väritön pistävänhajuinen neste tai kaasu. Ammoniakkia voidaan varastoida paineastiassa tai jäädytettynä, jolloin sen lämpötila on noin - 33 astetta. Ammoniakki on kaasuna ilmaa kevyempi ja se voi suurina pitoisuuksina olla hengenvaarallinen. Se ärsyttää voimakkaasti hengityselimiä ja silmiä. Ammoniakin ja ilman seos voi räjähtää etenkin suljetuissa tiloissa. Ammoniakkia käytetään mm. jäädytyslaitteistoissa ja lannoitteiden raaka-aineena.

Rikkidioksidi

Rikkidioksidi on pistävän hajuinen happamelta maistuva väritön kaasu. Se on ilmaa raskaampi kaasu, joka voi suurina pitoisuuksina aiheuttaa hengenvaarallisia keuhkovammoja. Rikkidioksidi aiheuttaa myös vahinkoa kasveille. Rikkidioksidi ei ole räjähtävä kaasu, mutta se voi reagoida metallien kanssa, jolloin vapautuu räjähtävää vetyä. Rikkidioksidia käytetään teollisuudessa mm. rikkihapon, lannoitteiden ja sellun valmistukseen.

Nestekaasut

Nestekaasut ovat propaania, butaania tai niiden seosta. Ne ovat värittömiä, ilmaa raskaampia ja pahanhajuisiksi seostettuja kaasuja, joita kuljetetaan paineastioissa tai säiliövaunuissa. Näiden kaasujen ja ilman seos on räjähtävä, ja ne ovat erittäin tulenarkoja. Kaasu kulkeutuu maanpinnan syvänteisiin ja työntää ilman tieltään, jolloin nestekaasuun joutuminen voi aiheuttaa tukehtumisen ilman puutteeseen. Nestekaasut eivät aiheuta myrkytystä, mutta niillä on huumaava vaikutus.

Koululla olevat kaasut

Teknisentyönluokan palavat kaasut (nestekaasu, asetyleeni ja happi) on varastoitu käsityöluokan ulkoseinän pihanpuolelle (sisäänkäyntien välinen ritiläseinäinen varasto). Sisällä Taitotalo 1:ssä on yksi 11 kg:n nestekaasupullo luokassa. Lisäksi kemianluokan varastossa on nestekaasupolttimia.

RÄJÄHDYSVAARA

Räjähdyksessä purkautuu yhtäkkiä suuri voimalataus. Räjähdyksen paineesta välitön ympäristö voi tuhoutua täysin ja lähistö vaurioitua pahasti.

Rakenteiden luhistuminen saattaa jatkua ja aiheuttaa sortumia vielä myöhemminkin.

Räjähdyksen paine aiheuttaa ihmiselle sitä pahemmat vammat mitä lähempänä hän on onnettomuuspaikkaa. Herkimmin paineesta vaurioituvat korvien tärykalvot. Paineen sinkoamat lohkarit ja sirpaleet ovat suojattomille ihmisille erittäin vaarallisia. Räjähdyksessä kehittyy lämpöä, mikä aiheuttaa palovammoja ja tulipaloja.

Räjähdyksen voivat aiheuttaa varsinaisten räjähdysaineiden ja aseiden lisäksi suuren paineen alaiset höyryt, kaasut ja myös puun ja viljan hienojakoinen kuiva pöly.

Räjähdykset ovat mahdollisia myös kotioiloissa, sillä monet tulenarat, tavallisetkin kemikaalitkin voivat syttyä ja aiheuttaa väärin käsiteltyinä räjähdysten. Erityisen vaarallisia ovat erittäin helposti syttyvät palavat nesteet sekä nestekaasu ja kaupunkikaasu.

Teollisuudessa käytetään erittäin paljon räjähdysvaarallisia kemikaaleja, jotka kaikista varotoimistakin huolimatta saattavat räjähtää. Myös höyrykattiloihin, paineastioihin ja muihin laitteisiin liittyy aina räjähdysvaara.

Herkästi syttyvien ja räjähtävien aineiden tai laitteiden kanssa on aina noudatettava ohjeita ja varomääräyksiä. Jos niitä ei osaa käsitellä, niihin ei tule koskea. Puutu heti asiaan ja hälytä viranomaiset, jos havaitset huolimattontia räjähteiden käsittelyä.

SÄTEILYVAARA

Radioaktiivista säteilyä ei voi havaita aistein, mutta sen olemassaolo voidaan todeta mittauslaitteilla. Suomen säteilytilannetta seurataan jatkuvasti koko maan kattavalla automaattisella säteily valvontaverkolla, joka havaitsee muutokset heti. Säteilyn pienistäkin muutoksista tiedotetaan viivytyksettä. Jos ihmisille voi aiheutua vaaraa, siitä varoitetaan välittömästi. Toimintaohjeet annetaan radiossa ja televisiossa. Säteilyvaarassa suojaudutaan samoin kuin muissakin ympäristöönnettomuuksissa. Hälytyksen jälkeen siirrytään sisätiloihin, pysäytetään ilmanvaihto ja kuunnellaan lisäohjeita radiosta. Mikäli radioaktiivinen laskeuma on niin voimakas, ettei sisätiloihin suojautuminen riitä, saastuneen alueen asukkaat siirretään turvaan väestönsuojiiin tai muille paikkakunnille. Viranomaiset saattavat myös suositella joditablettien nauttimista kilpirauhasen suojelemiseksi.

Välittömästi säteilyvaarasta varoitetaan yleisellä hälytysmerkillä.

1. Siirry nopeasti sisälle

Sisälle suojautuminen on nopea ja yleensä riittävä suojautumiskeino. Parhaan suojan tarjoavat kellarikerros ja rakennuksen keskiosat. Säteily vaimenee sitä paremmin, mitä paksumman ja painavamman seinän se joutuu läpäisemään. Väestönsuojiiin mennään, jos viranomaiset niin kehottavat.

2. Ikkunat ja ovet kiinni, sammuta ilmastointi

Radioaktiivisten aineiden sisäänpääsy estetään tiivistämällä ikkunoiden ja ovien raot esimerkiksi maalarinteipillä, sulkemalla tuuletusaukot ja pysäyttämällä koneellinen ilmanvaihto. Laskeumapilven kuljettua ohi tilat tuuletetaan huolellisesti viranomaisten antamien ohjeiden mukaan.

3. Toimi radion ohjeiden mukaan

Älä soita puhelimella, jotta linjat eivät tukkeutuisi. Viranomaiset antavat radiossa ohjeita tarvittavista toimista.

4. Joditabletteja vain viranomaisten suosituksesta

Joditableteilla voidaan suojata kilpirauhasta radioaktiiviselta jodilta. Niitä ei pidä nauttia omin päin, vaan on odotettava viranomaisten ohjeita. Liian aikaisin tai liian myöhään otetuista tableteista ei ole suojaa.

5. Suojaa ruoka ja vesi

Muut elintarvikkeet kuin säilykkeet on suojattava radioaktiiviselta pölyltä muovipusseihin ja juomavesi tiiviisiin astioihin. Jääkaappi ja pakastin ovat hyviä säilytyspaikkoja.

6. Ulkona liikkuminen

Vakavassa tilanteessa viranomaiset saattavat kehottaa asukkaita siirtymään pois laskeuma-alueelta. Ulos ei pidä lähteä ilman kehotusta. Jos ulkona on välttämätöntä liikkua, käytä hengityssuojainta ja suojavaatetusta. Sellaiseksi käy esimerkiksi hupullinen sadeasu ja kumisaappaat. Jätä vaatteet eteiseen ja peseädy hyvin sisälle palattuasi.

7. Eläinten suojaus

Maatiloilla kotieläimet ajetaan sisätiloihin. Rehuvarastot sekä juomavesi suojataan

muovipeitteillä ja tiivistämällä.

Joditabletit suojaavat kilpirauhasta

Säteilytilanteessa viranomaiset voivat kehottaa nauttimaan joditabletteja. Säteilyle altistuessa niillä voidaan estää radioaktiivisen jodin sitoutuminen kilpirauhaseen. Puolen vuorokauden kuluttua säteilyle altistumisesta nautittuna joditabletti on jo tehoton, joten viranomaisten ohjeita tulee noudattaa tarkkaan.

Joditabletteja kannattaa hankkia ennakoon apteekista. Lapset, raskaana olevat ja imettävät äidit tarvitsevat eniten joditablettien suojaa. Jodille allergiset eivät saa nauttia tabletteja.

Joditabletit eivät suojaa ulkoiselta säteilyleltä eivätkä muilta radioaktiivisilta aineilta kuin jodilta. Tablettien nauttimista tärkeämpää on huolehtia koko kehon suojaamisesta pysyttelemällä sisällä ja käyttämällä vain puhtaita elintarvikkeita. Joditablettia ei koskaan tule nauttia ilman viranomaisten kehotusta.

POMMIUHKAUS

- **Puhelimitse tehty pommiuhkaus:**
- **ole rauhallinen ja ystävällinen**
- **älä keskeytä soittajaa - vaan tarjoa neuvottelua**
- **koeta ylläpitää puhelua**
- **aloita puhelun jäljittäminen**
- **kysy:**
- **milloin pommi räjähtää ?**
- **missä se on ?**
- **minkä näköinen se on ?**
- **miksi pommi on asennettu ?**

Pommiuhkauksen sanamuoto:

---

puhelu tulee oman vaihteen kautta / ei tule vaihteesta

POMMIUHKAUKSEN TEKIJÄN HENKILÖLLISYYS:

mies / nainen / poika / tyttö

POMMIUHKAUKSEN TEKIJÄN ÄÄNI:

korkea/kimeä hiljainen/heikkomatala/korkea
selkeä/soperteleva pehmeä/miellyttävä

POMMIUHKKAUKSEN TEKIJÄN PUHE:

nopeaa   hidasta   huolellista
selvää   vääristynyttä   kiroilevaa
änkyttävää   sopottavaa   _____

POMMIUHKKAUKSEN TEKIJÄN MURRE:

paikallinen   vieras korostus
muu, mikä _____

POMMIUHKKAUKSEN TEKIJÄN ASENNE:

rauhallinen   kiihtynyt
muu, mikä _____

TAUSTAAÄÄNET:

koneiden melu   katuliikenne
musiikki   ihmisten äänet
toimistokoneiden äänet   muu, mikä _____

UHKKAUKSEN VASTAANOTTAJA:

Päiväys	Klo	Nimi

PSYKKISESTI SAIRAS, KOULUN ULKOPUOLINEN HENKILÖ

- opettaja vie lapset pois tilanteesta
- rehtori tai opettaja on jonkun toisen aikuisen kanssa psyykkisesti häiriintyneen kanssa
- sellaisessa huoneessa / tilassa, josta on toinen poistumistie
- soitto terveyskeskuksen päivystykseen; ohjeet päivystävältä lääkäriltä
- rauhoittaminen kuuntelemalla ja myötäilemällä; ei vastaväitteitä!

VARKAUS- TAI RYÖSTÖTILANNE

PAINA MIELEEN TUNTOMERKIT!

Ikä	Pituus		
Vartalo:	hoikka	tanakka	lihava
Päähine			
Hiukset			
Parta			
Paita	Solmio		
Takki/ pusero			
Kantamus			
Ase			
Housut			
Jalkineet			
Erikoista			
Kasvot			
Silmät			
Hampaat			
Puhe			
Kädet			
Liikkuminen			
Suunta			
Tapa			
Ajoneuvon rekisterinumero			
Merkki/ Malli	Väri		

VESIVAHINKO

Suljetaan välittömästi kiinteistön päävesisulku.

Sijainti: Lämmönjakuhuone pohjakerroksessa

Ilmoitus vesivahingosta on aina tehtävä viipymättä talonmiehelle.

Koulun kiinteistöhoitajat

Kari Ikonen   0400-753830

Vesilaitoksen   vesilaitoksen hoitaja

vikailmoitukset: Ali Tiimonen 040 065 5311

7. PELASTUSSUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN

Henkilökunta perehdytetään pelastussuunnitelmaan ja toimintaohjeet jaetaan koko henkilökunnalle. Tavoitteena on, että

- jokainen osaa tehdä tilanteen mukaisen hätäilmoituksen,
- tietää alkusammuttimien sijainnin ja osaa niitä käyttää
- tuntee rakennuksen kaikki poistumistiet
- tuntee muut rakennuksen turvallisuusjärjestelyt ja niiden edellyttämät toimenpiteet
- tuntee vastuunsa huolehtia ihmisistä ja heidän poistumisestaan tulipalon sattuessa
- tietää, miten toimitaan onnettomuuden tai muun uhkaavan tilanteen sattuessa
- koulun turvallisuusorganisaatio tuntee hyvin tehtävänsä, jotka tähtäävät sekä onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn että rajoittamiseen.

Pelastussuunnitelman tarkistaminen ja jakelu

Suunnitelma on saatettava koko henkilökunnan tietoon. Vastuuhenkilöiden on tunnettava tehtävänsä ja vastuunsa suunnitelmassa mainituissa tilanteissa.

Palotarkastusten yhteydessä paloviranomainen tarkastaa suunnitelman ja siihen liittyvän koulutussuunnitelman toteutumisen.

Suunnitelma tarkistetaan vuosittain ja tapahtuneet muutokset kirjataan kaikkiin kappaleisiin.

Liittyminen kunnan pelastuspalveluun ja väestönsuojeluun

Normaaliolot

Etelä-Savon pelastuslaitos
Neuvonta, valistus ja tiedottaminen 0201 33 44 07

Mäntyharjun paloasema

Palomestari Teppo Liukkonen 044-794 3626

Poikkeusolot

Suojelulohko 1 Sairaalanatie 4, puh 044-7707242 (opettajainhuone), 040-5059563 (rehtori)

Suojeluyksikkö 101 Sairaalanatie 4, puh 044-7707242 (opettajainhuone), 040-5059563 (rehtori)

Pelastuslaki 29.4.2011/379

15 §

Pelastussuunnitelma

Rakennukseen tai muuhun kohteeseen, joka on poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma 14 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä. Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen tai kohteen haltija. Jos rakennuksessa toimii useita toiminnanharjoittajia, rakennuksen haltijan tulee laatia pelastussuunnitelma yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa. Rakennuksen haltijan tulee laatia rakennuksen pelastussuunnitelma kuitenkin aina yhteistyössä 18 §:ssä tarkoitetun hoitolaitoksen ja palvelu- ja tukiasumisen toiminnanharjoittajan kanssa.

Pelastussuunnitelmassa on oltava selostus:

- 1) vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä;
- 2) rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä;
- 3) asukkaille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi;
- 4) mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kohteista, joihin on laadittava pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelman sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.